

Neuvoston päätelmät Kongon demokraattisesta tasavallasta

1. Euroopan unioni on edelleen syvästi huolestunut Kongon demokraattisen tasavallan poliittisesta tilanteesta, sillä 31. joulukuuta 2016 tehdyn osallistavan poliittisen sopimuksen täytäntöönpano ei edisty ja monilla alueilla turvallisuustilanne on huolestuttava ja voimankäyttö suhteetonta. Tilannetta pahentaa maan väestöä ankarasti koetteleva talous- ja rahoituskriisi.

2. EU pitää 31. joulukuuta 2016 tehtyä sopimusta ainoana keinona antaa tarvittava legitimeetti instituutioille, joiden tulisi vastata siirtymätoimista, myös presidentin vaihtumisesta. Oppositiojohtaja Etienne Tshisekedin kuolema ja maan turvallisuustilanne eivät saa olla tekosyy kyseenalaistaa tätä prosessia, jonka on tarkoitus johtaa demokraattiseen ja rauhanomaiseen vallanvaihtoon. Sopimuksessa hyväksytään muun muassa, että presidentti jatkaa virassaan edellyttäen, että pääministeriksi nimitetään opposition esittämä ehdokas ja kaikkien muiden instituutioiden toiminta varmistetaan väliaikaisesti vuoden loppuun asti. Toisaalta siinä suljetaan pois mahdollisuus, että nykyinen presidentti jatkaisi virassaan enää tämän määräajan jälkeen. EU korostaa, että kaikkien osapuolten, etenkin presidentin kannattajien muodostaman enemmistön, on kiireellisesti pantava sopimus tosiasiallisesti täytäntöön, jotta vaalit voitaisiin pitää ennen vuoden 2017 loppua täyden perustuslaillisen legitimeetin vallitessa. Tältä osin ensimmäinen myönteinen merkki on se, että äskettäin on nimetty "viisasten neuvoston" (Conseil des Sages du Rassemblement) uusi puheenjohtaja, joka toimii myös sopimuksen kansallisen seurantaneuvoston (CNSA) puheenjohtajana.

3. Tässä yhteydessä EU toistaa tukevensa täysimääräisesti Kongon demokraattisen tasavallan katolisten piispojen kokouksen (CENCO) roolia välittäjänä. Piispainkokouksen moraalinen auktoriteetti, puolueettomuus ja legitimeetti ovat välttämättömiä prosessin onnistumiselle, ja kaikki kongolaiset toimijat tunnustavat ne. EU antaa tukensa CENCon täysistunnon 22. helmikuuta 2017 antamille suosituksille ja kehottaa sekä Kongon demokraattista tasavaltaa että kansainvälistä yhteisöä pysymään sitoumuksissaan piispainkokouksen rinnalla. EU tuomitsee kirkkoihin ja muihin CENCon elimiin äskettäin kohdistuneet väkivallanteot ja muistuttaa, että niihin syyllistyneet joutuvat vastaamaan teoistaan.

4. Kongon demokraattista tasavaltaa koettelevaa syvää institutionaalista, turvallisuus- ja sosioekonomista kriisiä ei voida saada hallintaan, ellei 31. joulukuuta 2016 tehtyä sopimusta panna täysimääräisesti täytäntöön ja perusteta hallitusta, jolla on riittävästi legitimeettia voidakseen johtaa maan vaaleihin. Konkreettiset edistysaskeleet ovat välttämättömiä, erityisesti opposition (Rassemblement) riveistä olisi pikaisesti nimitettävä pääministeri. Lisäksi on kiireellisesti toteutettava jännitystä lieventäviä toimia: vapautettava poliittisia vankeja, lopetettava välittömästi heidän huono kohtelunsa, lopetettava opposition jäsenten ja kansalaisaktivistien pelottelu ja mielivaltaiset pidätykset ja kaikki poliittisesti perustellut oikeuskäsittelyt. EU panee merkille, että naiset ovat osallistuneet poliittiseen vuoropuheluun vain rajallisesti, ja kehottaa helpottamaan heidän osallistumistaan sopimuksen täytäntöönpanoon.

5. EU korostaa, että riippumattomalla kansallisella vaalilautakunnalla (CENI) on oltava keskeinen rooli demokraattisen ja uskottavan vaaliprosessin täytäntöönpanossa. Tässä yhteydessä EU kehottaa toistamiseen CENIä toteuttamaan avoimuutta ja hallintotapaa koskevia lisätoimia sekä päättämään kiireellisesti realistisista ja yhteisesti sovitusta vaaliaikataulusta ja budjetista, jotta vaalit voitaisiin pitää ennen vuoden 2017 loppua. EU kehottaa Kongon demokraattisen tasavallan kansalliskokousta hyväksymään mahdollisimman pian sekä vaalien pitämisen että sopimuksen kansallisen seurantaneuvoston perustamisen edellyttämät lainsäädäntötoimenpiteet, sillä seurantaneuvosto on keskeisessä asemassa kansallisen vaalilautakunnan valvojana. Edellä mainitut toimet samoin kuin tulevan hallituksen rahoitussitoumukset lisäisivät luottamusta, jota EU ja muut kumppanit edellyttävät ennen vaalitukensa käynnistämistä.

6. Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto uusii maaliskuussa Kongon demokraattisessa tasavallassa toteutettavan vakauttamisoperaation (MONUSCO) toimeksiannon. Tällöin prioriteettina on taata operaatiolle voimavarat, joita se tarvitsee uusien poliittisten ja turvallisuushaasteiden kohtaamisessa ja pyrkimyksessään vahvistaa siviiliväestön suojelua ja taata vaaliprosessille asianmukainen tuki.

7. EU tuomitsee painokkaasti Kongon demokraattisessa tasavallassa hiljattain tapahtuneet vakavat ihmisoikeusrikkomukset ja palauttaa mieleen, että rankaisemattomuuden torjunta – riippumatta siitä, ketkä ovat rikkomuksiin syyllistyneet – on yksi maan rauhanomaisen siirtymän ja kestävän vakauttamisen edellytyksistä. Viranomaisten on taattava täysin ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, erityisesti riippumattomien medioiden ilmaisunvapauden, toteutuminen sekä yhdistymisvapaus. EU pitää tältä

osin olennaisen tärkeänä, että YK:n yhteinen ihmisoikeustoimisto Kongon demokraattisessa tasavallassa (BCNUDH) voi toimia esteettä koko maassa.

8. EU pahoittelee sitä, että kolmessa Kasain maakunnassa ja Keski-Kongossa on ilmennyt väkivaltapesäkkeitä, mikä osoittaa, että maan tilanne on vaarassa huonontua. EU on YK:n turvallisuusneuvoston jäsenten tapaan huolissaan uusista tiedoista, joiden mukaan Kasain alueen paikalliset puolisoitilaalliset ryhmittymät ovat syyllistyneet vakaviin ihmisoikeuksien ja humanitaarisen oikeuden rikkomuksiin, kuten lapsisotilaiden värväykseen ja käyttöön, ja Kongon demokraattisen tasavallan turvallisuusjoukkojen jäsenet ovat surmanneet siviilejä. Nämä voivat olla kansainvälisen oikeuden näkökulmasta sotarikoksia. EU yhtyy YK:n turvallisuusneuvoston 25. helmikuuta 2017 laatimaan vetoamukseen, jossa Kongon demokraattisen tasavallan hallitusta pyydetään käynnistämään välittömästi uskottava ja puolueeton tutkinta, jotta kyseisiin tekoihin syyllistyneet joutuisivat vastaamaan niistä oikeuden edessä, ja toivoo myös, että tämän prosessin tukemiseksi voitaisiin pyytää kansainvälistä riippumatonta tutkintaa.

9. EU on syvästi huolestunut humanitaarisen tilanteen heikkenemisestä monilla maan alueilla ja korostaa, että on ensiarvoisen tärkeää kunnioittaa humanitaarisia periaatteita ja taata humanitaarisen avun pääsy tilanteen uhreiksi joutuneiden luo.

10. Tilanne maan itäosassa Kivun maakunnissa ja Tanganjikassa on myös huolestuttava, kuten myös tiedot siitä, että entiset M23-järjestön kapinalliset olisivat jälleen tarttuneet aseisiin. EU muistuttaa maan viranomaisten olevan vastuussa ja kehottaa Kongon demokraattisen tasavallan asevoimia tekemään MONUSCOn tuella kaikkensa väestön suojelemiseksi. M23-kapinaliikkeen osalta EU palauttaa mieleen joulukuussa 2013 annettujen Nairobien julistusten sitoumukset sekä Kongon demokraattista tasavaltaa ja sen lähialuetta koskevassa rauhan, turvallisuuden ja yhteistyön puitesopimuksessa vahvistetut periaatteet.

11. EU muistuttaa poliittisia vastuunkantajia ja turvallisuusjoukkojen jäseniä siitä, että se on valmis hyväksymään uusia sellaisiin henkilöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä, jotka syyllistyvät vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin, yllyttävät väkivaltaan tai yrittävät estää kriisin ratkaisemisen tavalla, joka on yhteisesti hyväksytty, rauhanomainen ja joka kunnioittaa Kongon kansan toivetta valita omat edustajansa. EU kehottaa korkeaa edustajaa aloittamaan asiaankuuluvat valmistelut.

12. EU vahvistaa olevansa valmis käynnistämään mahdollisimman pian korkeimman tason poliittisen vuoropuhelun uuden hallituksen kanssa Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisesti. EU on valmis antamaan tukensa, myös rahoitustukea, kaikki tarvittavat edellytykset täyttävälle vaaliprosessille. EU on myös valmis tukemaan edelleen Kongon kansaa, joka kohtaa päivittäin vakavia sosioekonomisia vaikeuksia, ja kannustaa aloittamaan uudelleen jäsennellyn vuoropuhelun kansainvälisten rahoituselinten kanssa kestävä ratkaisun löytämiseksi nykyiseen talous- ja rahoituskriisiin.

Press office - General Secretariat of the Council of the EU

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press